

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמרים קצרים

קובץ ג

•

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה, "צמח צדק" —

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוכי"ק

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתיים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

פתח דבר

לקראת ערב ר"ה, יום הולדת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הבעל"ט, הננו מו"ל קונטרס מאמרים קצרים מאת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, קובץ גי'.
 הקונטרס כולל שלשה מאמרים קצרים (רשימות), שנדפסים כאן בפעם הראשונה מגוכי"ק של אדמו"ר הצ"צ:
 א) ד"ה להשכילך בינה נפלאות הבורא ית'.
 ב) ד"ה במשנה ידיים פ"ד אמר ריב"ז כו' שעצמות החמור טהורים.
 ג) ד"ה כל האזרח בישראל ישבו בסוכות.
 המאמרים נלקטו מתוך כרך כתי" (צילום מספר 2322), הכולל מאמרים של אדמו"ר הצ"צ חלקם בגוף כתב יד קודש וחלקם בכתב-יד מעתיקים.
 בשולי העמודים הוספנו ציונים, ובסוף הקונטרס – פאקסימיליות.
 הקונטרס נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' נצבים, ה'תשע"ב
 שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן,
 ברוקלין, נ"י.

- 1) קובץ א יצא לאור לקראת ש"פ תרומה שנת תש"ע. קובץ ב יצא לאור לקראת ש"ק פ' אחו"ק תשע"ב.
 2) שלשת המאמרים הנדפסים כאן, מופיעים שם בגוכי"ק.

MAAMORIM KETZORIM

Copyright © 2012 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com • editor@kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

להשכילך בינה, נפלאות הבורא ית', אשר הכיני ארץ ויסדה בחכמה שהיא למעלה משכל המושג, כח³ מ"ה: פשפשת לעמוד עליו, הלא נעלם הוא, ומעלה יתירה נודע לה וכל ברואיה הגשמיים משמים⁵ הרוחניים שכננס בתבונה גלוי השגה שלמטה מחכמה, הלא תראה שאמר דהע"ה בברכי⁶ נפשי, פלאות הבורא ית' מדברים התחתונים דייקא כמו הרים⁷ הגבוהים כו' זה הים גדול כו' חיות קטנות כו' וע"ז אמר מה⁸ רבו מעשיך ה', לא הזכיר פלאו המלאכים⁹ שכלים נבדלים ועולמו¹⁰ אין מספר רוחניים אשר לא נעלמו ממנו, ונהירין¹¹ לי' שבילין דרקיע, רק כי בגלל הדבר הזה היות בגשמיות¹² ניכר יותר כחו הבלתי בע"ג ובלתי בע"ת בעשותו פלאו בדברים היותר תחתונים, שמצטרך לזה כח רב יותר מבעליונים וכנודע ממארז"ל¹³ אני ולא מלאך כו' למצריים דייקא, וכמבואר במ"א באורך המענה, שרש הדברים ע"ש.

נהפוך הוא. אבל הענין כי היא הנותנת שבחי' המדות מקבלים מהבינה שמהתבוננות מתפעל והוא בחי' חי וצומח משא"כ החכמה היא למעלה מערך זה אבל בה יסד ארץ משום דנעוץ תחילתן בסופן כו' ולכן הי' גוף האדם מתחלה דומם דוקא כי הדומם הוא הגשם היותר אחרון כו'. [מאמר התור"א נמצא בשינויים בסה"מ תקע"ב ע' קנב, ושם בתחילת המאמר נסמן אל עוד מקבילות]. ועד"ז בכ"מ.

(6) בברכי נפשי: תהלים ק"ד.
 (7) הרים הגבוהים כו': שם, יח ואילך.
 (8) מה רבו מעשיך ה': שם, כד.
 (9) המלאכים שכלים נבדלים: ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ב ואילך. ובכ"מ.
 (10) ועולמו אין מספר: ע"פ מ"ש בשה"ש ו, ח: ועלמות אין מספר. ובזח"ג עא, ב: אל תקרי עלמות אלא עולמות (ע"פ עלמות אהבוך). ועד"ז בע"ז לה, ב. ובכ"מ.
 (11) ונהירין לי' שבילין דרקיע: ע"פ לשון חז"ל – ברכות נח, ב.
 (12) בגשמיות ניכר יותר כחו הבלתי בע"ג ובלתי בע"ת [=בעל תכלית]: ראה גם תניא אגה"ק סי"ב וסכ"ט. דרמ"צ קכט, א ואילך. ובכ"מ.
 (13) ממארז"ל אני ולא מלאך: נוסח הגש"פ. וראה לקו"ת צו טו, א, ובמ"מ שם.

(1) להשכילך בינה: נדפס כאן בפעם ראשונה, מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ [מאמר זה, וכן שאר מאמרים הנדפסים להלן בקונטרס זה, נמצאים בין קבוצת מאמרים קצרים של כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שנכתבו בשנת תקע"ה, או בשנים הסמוכות אליה].

(2) הכין ארץ ויסדה בחכמה: ע"פ משלי ג, יט: ה' בחכמה יסד ארץ הכין שמים בתבונה. ובהתלים קד, ה: יסד ארץ על מכוניה. ועד"ז עוד. וראה ר"ה לא, א: שגילה ארץ בחכמה והכין תבל לעדתו.

(3) כח מ"ה: חכמה אותיות כח מ"ה – ע"פ זחי"ב רלה, ב. זח"ג כח, א. לד, א. תקוני זהר תי"ח (לב, ב).

(4) מ"ה פשפשת לעמוד עליו: ע"פ זח"א א, ב: מ"ה – מה ידעת מה אסתכלתא מה פשפשת הא כלא סתים כדקדמיתא כו'.

(5) משמים הרוחניים שכננס בתבונה: מעלת ארץ הגשמיית ש"בחכמה יסד ארץ", על שמים הרוחניים שכונן רק "בתבונה" – נתבאר ג"כ בתור"א בראשית ד, א בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם, וז"ל שם: והענין דכתיב "בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה", ושמים וארץ הם רוחניות וגשמיות, והנה "שמים" עם היותם נעלים במדרגה הוא כוננס בתבונה שלמטה מהחכמה, ובחכמה יסד ארץ שלמטה במדרגה משמים, ולכאורה

עתה נראה הפליאה העצומה המראות נפלאו' הבורא, גם בדבר חכמה היותר נמוך קרוב לעשי' הוא ענין מדידה הנקראת בשם מלאכה ולא בשם חכמה, נודע בספרי¹⁴ חכמי המדידה והחשבון, אשר מכל דבר ארוך יוכל להעשות מרובע שוה הצלעים, ויש מספרים אשר לא נדע מדת שני גדרי המרובע, והגם שנדע בירור מציאותו בלי ספק, והקרוב אליהם ומקור ואב לכולם הוא מספר חמשים, שנדע במופת חזק בראייה חושיית איכות העשות הריבוע אמיתי מכיון ממנו (כמו אם תחלק מרובע שהוא י' על י' לד' חלקים מרובעי' ה' על ה' ותקח ב' מרובעים מהם ואלכסון זה הוא יהי' ריבוע שעולה ס"ה נ' ע' תוס' סוכה ד"ט בסתירתם מ"ש בגמ' אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא דלא דקו, וראיתם מזה ע"ש ובאמת לא דלא דק שלא כיונו לצמצם רק משום שא"א יותר כמשי"ת). ואעפ"כ א"א לידע מדתו בשם אופן וכבר כתבו כל חכמי המחקר שהיו מימו' הוסדה ארץ עד הנה, שזה דבר נמנע לידע לא מצד חסרון חכמתינו אלא מצד טבע חשבון הלז כו' עתי"ט בפ"ה דכלאים וברמב"ם¹⁵ פ"ב דעירובין ה"ה, ולא חקרו מה הגיע על ככה לחשבון הלז שטבעו שלא נדע, וכי הוא גדול מאד במדתו כמה אלפי אדאצילאן¹⁶, או על השמים הוא למעלה מהגלגלים, או מעבר לים הוא, שהי' כ"כ נפלא ורחוק מאתנו, בשגם ששלחו הפלוסופים חכמי הגוים, יד בשכלם האנושי לחקור בשמים ממעל ובארץ מתחת והעלו חרס בידיהם כל א' לפי שכלו, ולא יתבוששו בראותם שאין די שכלם מגיע לידע אפי' דבר וחשבון קל כזה אשר הוא קרוב מאד אלינו ומדתו בין שבע וא' משמינית לשבע וא' משביעית באחת, וצמצום מדה זו היא הנמנעת לידע, וא"כ מה י"ל טבע חשבון זה הלא דבר המדוד הוא עפר ועצים ואבנים שאין להם טבע (הלצה), אלא הוא טבע השכל שלנו שאין שכל האנושי שלם לידע כל דבר, והאלקים עשה דבר ממשי גשמי אשר הוא ממודד לפני עיניך, ולא תוכל לשער ולכוננו אם יבואו חכמי כל העולם יחד ויוסדו ע"ז ע' שנה ואפי' אם

למסבבה, כי לא יגיע לעולם לידיעות גדר החשבון שאינו (גדור) גדול אלא בקירוב, ואין זה לחסרון דעתנו, אלא מפני טבע זה החשבון, ולפיכך אמרו שבעים אמה ושירים כי כשתשים אלו השירים חמש שביעיות כאשר זכרתי לך ותנכה שבעים וחמש שביעיות, יהיה החשבון ה' אלפים וחצי אחד בקירוב, ואם תשים השירים שני שלישים כמו שנוטה דעת הירושלמי, תהיה מדת אותו השטח ארבעת אלפים תתקצ"ג ושבע תשיעיות, וזה המחלוקת שיש בין מאמר רבי יהודה בן בבא שאמר שבעים ושירים ובין מה שאמר ר' עקיבא שאמר בלבד שתהא שבעים ושירים על שבעים ושירים כו'.

16 אדאצילאן: מספר גדול, כשתיבתו הוא

בשיעור ס"א אותיות מספריים.

14 בספרי חכמי המדידה והחשבון: להבנת הדברים – ראה גם בתויו"ט ופיהמ"ש להרמב"ם, המובאים להלן בסמוך.

15 וברמב"ם פ"ב דעירובין ה"ה: ז"ל בפיהמ"ש שם: וכבר ידעת כי חצר המשכן שיעורו הוא בית סאתים ה' אלפים אמה כי ארכו ק' אמה ורחבו נ', כל מקום שתהיה מדת השיעור שלו ה' אלפים אמה הוא בית סאתים באיזה צורה שיהיה. בין שיהיה עגול משולש או מרובע או זולתו מן הצורות, אבל שטח מרובע שיהיה עומד הזוויות [צלעות], יהיה מדתו ה' אלפים אמה לא יודע צלע אותו השטח אלא בקירוב, לפי שה' אלפים חשבון בלי גדור, וגדרו בקירוב ע' אמה וה' שביעיות אמה, והדבר בכאן בזה החשבון כמו שזכרתי לך במה שקדם ביחוס אלכסון עגולה

מאמרים קצרים

ה

היו חיים אלף שנה כו' ועוצם היותו נמנע, גלוי וידוע במופת לבאי שער חכמה זו שהוא נמנע לכל חכמת אנושי' ודו"ק ברמב"ם שם ותשכח.

והעולה מזה שאנו רואי' בעינינו שיש קו ארוך (הוא המרובע הנ"ל או אלכסון מכל מרובע שוה הצלעות שיהי' בעולם) במציאות גלוי לעינינו גשמי ככל הגשמיים ומדתו היא למעלה משכל האנושי, התבוננו' בזאת הוא דבר מפליא ומשומם כל עין רואה ואזן שומעת, מה זה ועל מה זה, א"כ ישא האדם ק"ו בעצמו אם בדבר גשם שלמטה מן השכל היינו גוף בנין המרובע ממה שהוא עשוי שהוא עפר או נייר ועץ כו' שהאדם תופסו בידיו ועושה צורתו בעצמו יש בו דבר ממודד לפניך שלמעלה מדי שכלך, אשר הוא בהכרח לסבת עושהו חומריו באופן שלמעלה משכלך, עאכ"ו בדברים העומדים ברומו של עולם השמים וכל אשר בהם והילוך הגלגלים והתהוותם יש מאין שיש בהם מה שלמעלה מן השכל ואין די שכלינו להשיג יען היותו גבולי, ובכל דבר גבולי נברא יש מאין יש בו ע"כ כח פועלו מאין בכח שאין לו קץ וסוף א"כ מצד כח זה הרי הוא למעלה מהשגתינו וד"ל.

רק שבכל דבר מהותו והתהוותו הוא למעלה מהשגתינו אבל מציאותו ומדתו בדבר גשמי הוא נמדד וגלוי לשכלינו, שעכ"פ נתלבש בעשי' בדבר מוגבל אבל המצא שיהי' הארת בחי' שלמעלה מהגבול בהגבול ומצד זה יהי' הגבול בלתי נודע ג"כ כמו מקום¹⁷ ארון שאינו מן המדה הגם שהי' ב' אמות וחצי, מצד גלוי א"ס ב"ה מעולם האצי' שלמעלה מעשי' המוגבלת, וקברו¹⁸ של משה לעליונים נדמה למטה ולתחתונים נדמה למעלה, וקרוב לזה הוא ענין ג"ע התחתון שנוגע¹⁹ ואינו נוגע וכיוצא יש דברים ומבוארים במ"א.

והנה לעמוד על טעם הפלאת מדה הנ"ל נאמר עכ"פ שסיבת וענין פליאותו הוא רק מפני הקרן אשר יכוין²⁰ מדתו טרם יכוין וידע מדת הקצוות הוא הנמנע שאמרו חכמי המדות²¹

---

17) מקום ארון שאינו מן המדה: יומא כא, א. וש"נ.
18) וקברו של משה: סוטה יד, א. וראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך (בשם הרב המגיד).
19) שנוגע ואינו נוגע: לשון חז"ל – ב"ר פ"ב, ד (ע"פ ורוח אלקים מרחפת על פני המים). ועוד.
20) יכוין: בצילום הכת"י אין ברור אם תיבה זו נמחקה בגוכ"ק.
21) המדות: ע"כ נרשם בגוכ"ק. וניכר שחסר סיום.

במשנה! ידים פ"ד א"ר יוחנן בן זכאי כו' שעצמות החמור טהורים ועצמות יוחנן כ"ג טמאים, הענין עפ"מ"ש בזהר³ ויחי בטעם שקברי' או"ה טהורים לפי שבחיהם נעשי' מרכבה לקליפו' וסט"א ובמותם נפרדו ממנה, משא"כ בישראל שבחיהם נעשים מרכבה לאלקו' ובמותם מסתלקת ההארה ואז הקליפו' נאחזו' בה לפי שהי' שם קדושה תחלה וכל⁵ חפצם למקום זה כו', וצ"ל דעדיין אינו מיושב הלא מאחר שהאו"ה שרשם מהקליפו' א"כ קצת הנשאר מהגוף יהי' ג"כ טמא.

אך הענין כי הנה כתי' אינ' רע יורד מלמעלה, והחיו' של הקליפו' היורד מלמעלה טוב הוא, אלא שבהם מתערב אח"כ רע למטה, ולכך במותם שנפרד מהם מה שנתערב הרע ע"י העפר המאכל הבשר, נשאר העצמו', והעצמיו' שירד ממעלה אין בו רע. וז"ס⁶ בירור ז' המלכים שנפלו ונתערבו טו"ר ע"י כי וימתו⁷ וז"ס ממיתו ומחי' שע"י המיתה בעפר מתברר שם ונפרד הרע כו'.

ודישאל יכיל לסאבא לאחריני בגין דכל קדישין נפקין מניה ושרא עליה סטרא אחרא. ע"כ.

(4) שקברי או"ה [=אומות העולם] טהורים: ראה נדה סט, ב (במשנה). ובכ"מ.

(5) וכל חפצם למקום זה: וראה גם בתו"ח מקץ ריו, א – בענין שהקליפות חושקים לטמא נשמות דקדושה דוקא. ועד"ז בארוכה בשערי תשובה לאדהאמ"צ נ, ג ואילך. ובכ"מ. וראה להלן בהמשך הביאור כאן (ולקמן בהמ"מ ד"ה: ועד"מ אוצר המלך).

(6) אין רע יורד מלמעלה: ראה בר" פנ"א, ג.

(7) היורד מלמעלה טוב הוא: ראה תניא אגה"ק ס"א. לקו"ת חוקת סב, א ואילך. ובכ"מ.

(8) העצמו', והעצמיו' שירד מלמעלה: ראה לקו"ת במדבר יז, ג (בענין עצמות מלשון עצמיות). ועד"ז בכ"מ.

(9) וז"ס: = וזהו סוד.

(10) וימת: וישלח לו, לא ואילך: ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום גו' וימלוך גו' וימת גו'.

(11) ממית ומחי': שמואל-א ב, ו: ה' ממית ומחי' מוריד שאול ויעל. וראה ר"ה יז, א. סנהדרין קח, ב. וראה גם תו"ח בראשית יח, ג בענין הבירורים דתוהו שנפלו ומתו שזוהו ענין "ממית ומחי'". וראה במאמרי אדהאמ"צ שמות

(1) במשנה ידים: נדפס כאן בפעם ראשונה מגוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ.

(2) טמאים: ז"ל המשנה שם: אומרים צדוקים, קובליו' אנו עליכם פרושים, שאתם אומרים, כתבי הקדש מטמאין את הידים, וספרי המירם אינם מטמאין את הידים. אמר רבן יוחנן בן זכאי, וכי אינו לנו על הפרושים אלא זו בלבד, הרי הם אומרים עצמות חמור טהורים ועצמות יוחנן כהן גדול טמאים. אמרו לו לפי חבתן היא טמאתן, שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרודות. אמר להם אף כתבי הקדש לפי חבתן היא טמאתן, וספרי המירם שאינן חביבין אינן מטמאין את הידים.

(3) בזהר ויחי: זח"א רכ, א. וז"ל שם: תא חזי מה בין ישראל לעמין עכו"ם, דישראל כד אשתכח ב"י מית הוא מסאב לכל גופא וביתא מסאבא וגופא דעכו"ם לא מסאיב לאחרא וגופיה (נ"א וביתא) לא מסאבא כד איהו מית. מאי טעמא, ישראל בשעתא דאיהו מית כל קדושי דמארי' מתערבן מניה, אתעבר מניה האי צולמא קדישא ואתעבר מניה האי רוח קודשא, אשתאר גופא מסאבא. אבל עכו"ם עובד ע"ז לית הכי דבחי' מחולל בכל סטרין, צולמא דיליה מחולל ורוחא דיליה מחולל ובגין דחללי' אלין שריין בגויה אסיר למקרב לגביה, כיון דמית נפקי כל אלין מחללי' ואשתאר גופא בלא כו', במיתתהון דנפקי כל אינון חלולין מנייהו לא יכלין לחללא,

וז"ס עצמות החמור טהורים משא"כ בשר החמור כמ"ש בשר¹² חמורים בשרם וע"כ מטמאים¹³ בחייהם, משא"כ בישראל יש טומאה ממקום אחר במותם מחמת רשימו דקדושה שנשאר מתקרבי' הקליפו' לינק שם, ועד"מ¹⁴ אוצר מלך שהי' סגור תמיד ואח"כ נטל המלך ההון משם אזי מתקרבי' הגנבי' שודדי לילה לחפש שם מפירו' הנשאר' דלא סגי בלא"ה, משא"כ במקום מגולה והפקר אין שואל ומחפש כו'.

אמנם חז"ל דקדקו לומר דוקא עצמות החמור טהורים ועצמות יוחנן כו' כי בחמור יש בו מעלה יתירה הוא מ"ש יששכר¹⁵ חמור גרם, שנמשל יששכר שנאמ' בו ויט¹⁶ שכמו לסבול עול התורה להיו' המשכ' אלקות ממעלה למטה למשאו' שז"ס וירא מנוחה כי טוב להיות דירה בתחתונים דייקא, לחמור¹⁸ שנושא

בהמשך המאמר כאן.

16) ויט שכמו לסבול עול התורה: ויחי שם, טו. זח"א רמב, ב.

17) המשכ' אלקות ממעלה למטה למשאו' שז"ס וירא מנוחה כי טוב: בזח"א שם: וירא מנוחה כי טוב דא תושב"כ כו'. וונת' בארוכה במאמרים ד"ה פדה בשלום (שערי תשובה לאדהאמ"צ נ, א. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רטו וש"נ) ועוד – אשר תורה שענינו המשכה מלמעלה למטה, הוא בירור בדרך מנוחה. ובאוה"ת ויחי שם (תתשכב, א) ז"ל: כמו ביששכר חמור גרם שהוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה, כי יששכר הי' כל עבודתו בעסק התורה כמ"ש שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך וכתוב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, וידוע דעיקר ענין עסק התורה הוא ההמשכה מלמעלה למטה, והוא ענין שוב לאחד, שלפי שירא מגשת אל הקדש מלמטה למעלה מתנחם בעסק התורה להמשיך אור א"ס למטה ע"י התורה שבה מאיר ומלוכש אור א"ס ב"ה כמ"ש ודברי אשר שמת' בפ"ך, וזהו בחי' חמור שהחמור הוא נושא בעול ואין בו הגבהה להיות בועט, ואפ"ל שזהו משרז"ל חמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לי' דהיינו שאפי' בתוקף תגבורת האהבה בבחי' רצוא אפילו הכי קרירא לי' כי הוא בבחי' שוב לאחד, וינועו ויעמדו מרחוק להמשיך למטה כו'.

18) לחמור שנושא בעול יותר למשאו' (שנמשל יששכר כו' לחמור שנושא בעול): ראה

ח"א ע' ד. וש"נ. וראה גם דרמ"צ ט, א: והוא עצמו מחסדיו הנפלאים שסיבב ענין השבירה להיות נפילת הניצוצות והכלים ממקום גבוה רם ונשא כ"כ לבירא עמיקתא בנוגה דבי"ע כו' וזהו הכח הנפלא שבכל הדברים הגשמיים דדחצ"מ עד שהתיקון וקיום המצות שבהם יגרום ממש גילוי יחוד הנ"ל ושכר מצוה נתהווה מגוף המצוה ממש, וז"ס מלך ממת ומחי' ומצמיח ישועה, וז"ס מ"ן ומ"ד שבע"ח ואתעדלת אתעדל"ע שבזהר.

12) בשר חמורים בשרם: יחזקאל כג, כ. וראה יבמות צח, א. ובכ"מ.

13) מטמאים בחייהם: ראה גמ' נדה שם.
14) ועד"מ אוצר מלך כו' מתקרבי' הגנבי' שודדי לילה: משל זה הובא גם בסה"מ תקס"ו ח"א ע' רלה. סה"מ תקע"ב ע' פ. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' פה. ס' שערי תשובה לאדהאמ"צ שם. ובסה"מ תרכ"ז ע' לט (ומביא שם עד"ז מס' חובת הלבבות). תרל"ב ח"א ע' קנז. וראה גם בשערי אורה לאדהאמ"צ פז, א ובמ"מ שם.

15) יששכר חמור גרם שנמשל יששכר: ויחי מט, יד. וראה בסה"מ תקע"ב ע' צ על פסוק זה, אשר אין הכוונה לחמור דקליפה אלא יששכר נמשל לחמור כמו שהוא בעצמותו ושרשו לפני נפילתו למטה וכמו שהי' לעת"ל כו'. ועד"ז בארוכה באוה"ת ויחי תתשכא, א ואילך. (ובשאר מקבילות שנסמנו בתחילת המאמר בתקע"ב שם). וראה לקמן

בעול יותר למשאי מכל הבהמות והוא עצל יותר ואינו חפץ לעלות למעלה רק להמשיך כו'.

אך בבשרו חי' טמאה הוא, אבל עצמותיו טהורו', כ"י הוא חיצוניותו, וזהו חמור²⁰ גר"ם דייקא שהוא ל' עצם.

ואמר זה ריב"ז²¹ שהי' גלגול יששכר כמ"ש בלק"ת.

וע"כ משיח²² עני ורוכב על החמור כי ענין ביאת המשיח להיות²³ גלוי אלקות למטה ומלאה²⁴ הארץ דעה כו' היינו ע"י בחי' החמור.

בלק"ח: פ' ויחי ע"פ זה: גם כא יששכר בר"י בן זכאי שהיה ג"כ בתחלה עוסק בפרקמטיא ואח"כ למד כמו יששכר.

22) משיח עני ורוכב על החמור: ע"פ זכרי' ט, ט. סנהדרין צח, א. וראה ג"כ (ע"ד מ"ש כאן): באוה"ת וישלח תתפב, ב (ושם מדייק בלשון הכתוב: „הנה מלכך לגביה, פי' שהוא המשכה מלמעלה למטה). אוה"ת בא ע' רס. נ"ך ח"א ע' צד. סה"מ תרכ"ז ע' קמג וע' תלח. סה"מ תרל"ט ע' קי. ובכ"מ.

23) להיות גלוי אלקות למטה: ראה מאמרים שבהערה הקודמת: כי עני הוא בחי' אתעדל"ע מצד עצמו שאין אתעדל"ת יכול להגיע שם.

24) ומלאה הארץ דעה: ישע"י יא, ט.

ע"ז ה, ב: לעולם ישים אדם את עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאו.

19) כי הוא חיצוניותו: נת' יותר באוה"ת ויחי שם, זז"ל: ויששכר הוא בקדושה האלקית אלא רק שהדמיון שלו לחמור היינו בגרם מלשון גרמי שהוא עצמות, כלומר שבחיצוניותו של החמור שהוא מה שהוא נושא בעול בזה נמשל בחי' יששכר אליו כו' (וע' במשנה ידידים עצמות החמור טהורים כו'). ע"כ.

20) חמור גר"ם דייקא שהוא ל' עצם: ראה רש"י עה"פ: חמור בעל עצמות סובל עול. תורה כחמור חזק שמתעניין אותו משאי כבד. וראה לק"ת להאריז"ל דלקמן. וראה גם זח"א שם.

21) ריב"ז שהי' גלגול יששכר כמ"ש

מאמרים קצרים

ט

כלי האזרח² ישבו בסוכו, ראוי³ כל ישראל לישב בסוכה א, משום שהוא בחי' מקיפי' שלכולם בשוה, משא"כ לולב המשכת דע"ת בחי' פנימי' אין אדם יוצא בלולבו של חברו, ע"ד שבמ"ת משה' מחיצה לעצמו לפי שהוא בבחי' פנימית ואין⁵ דעותיהם שוות.

ור"א סובר כשם שאין אדם יוצא בלולבו כך אין אדם יוצא בסוכתו של חברו. י"ל כי גם במקיפי' הנה פנימי⁶ שבעליון נעשה מקיף לתחתון, אכן ידוע דמקיפי' הפרטי' כ"ה' אבל העיגול⁸ הראשון סובב לכולם כא, ופליגי בשרש מקיפי' דסוכה מהיכן הם, כי הנה מבואר בכאריז"ל⁹ דג"פ בסוכת ב' חסר וא' מלא במסורת נגד ג' מיני מקיפי' א' לז"א וא' לנוק' והיינו פרטיי, אמנם הג' מקיפי' לשניהם כא' הוא כללי ודו"ק.

(5) ואין דעותיהם שוות: ע"פ ברכות נח, א. סנהדרין לח, א.
(6) פנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון: ראה ע"ח שער עקודים (ש"ו) פ"ב. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. ובכ"מ.
(7) כ"ה: = כן הוא.

(8) העיגול הראשון סובב לכולם כא: ראה גם תו"א צ, ג ואילך. לקו"ת ואתחנן י, ד. יג, א. אוה"ת בהעלותך ע' תד. וראה מאמרי אדהאמ"צ על נ"ך ע' תמו. תו"ח שמות ח"א לז, ד. ושו"נ.

(9) בכהאריז"ל דג"פ בסוכת: פע"ח שער חגה"ס פ"ד: אמנם לטעם זה ג' פעמים נזכר סוכה בזה הפסוק, ב' פעמים הם חסרים בסכת, והג' מלא בסוכות, כי ב' פעמים החסרים הן נגד מקיף ז"א וכנגד נוקבא לחודיה, אך בסוכת הג' מלא היא נגד הזו"ן ביחד כו'.

(1) כל האזרח: נדפס כאן בפעם הראשונה, מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ.
(2) כל האזרח ישבו בסוכו: כן הוא בגוכי"ק. והוא קיצור לשון הכתוב אמור כג, מב.
(3) ראוי' כל ישראל: סוכה כו, ב: ר'

אליעזר אומר כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חברו כו' כך אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים משלך, וחכמים אומרים אע"פ שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו של חברו אבל יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת.

(4) משה מחיצה לעצמו: פירש"י יתרו יט, כד.

מאמרים קצרים

במנוח
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד

עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד

עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד
 עשיית חסד וחסד וחסד וחסד

צילום גוכייק אדמו"ר הצ"צ מהתחלה וסיום ד"ה להשכילך

- נדפס לעיל עמ' גה -

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה

בן הרה"ח ר' נתן ע"ה

נפטר ביום הש"ק אי דראש השנה ה'תשס"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו